

Relacja z historycznych wędrowek w Niedźwiedziu i Tymbarku

11 czerwca 2024 r.

8 czerwca 2024 r. w Tymbarku odbył się drugi z cyklu spacerów historycznych. Tematem wędrowki był „Galicyjski i międzywojenny Tymbark”. Prowadzący spacer Michał Wójcik przedstawił funkcjonowanie instytucji zlokalizowanych w Tymbarku w okresie galicyjskim i międzywojennym ze szczególnym uwzględnieniem jego miejskiego ustroju i charakteru.

Wydarzenie rozpoczęło się przed budynkiem urzędu gminy, czyli ratusza wzniesionego w 1907 r. Miał on kluczowe znaczenie dla narracji spaceru, bowiem wyróżnia się nie tylko eklektycznym stylem architektonicznym jak i samą bryłą (budowla na planie prostokąta), stanowiąc dominantę południowej pierzei rynku. Przede wszystkim budynek jest symbolem Tymbarku, który posiadał prawa miejskie, ostatecznie odebrane w 1934 r., gdy utworzono gminę zbiorową.

Niezwykle prestiżową sprawą było wybranie Tymbarku w połowie XIX w. na siedzibę tzw. urzędu mieszanego, czyli *de facto* powiatu z kompetencjami administracyjnymi i sądowymi. Powiat tymbarski obejmował 46 miejscowości, jednak jego siedzibę przeniesiono wkrótce do Skrzydlnej. Ostatecznie w 1867 r. utworzono powiat limanowski w granicach, które tylko w niewielkim stopniu uległy zmianom do naszych czasów. Spośród innych instytucji wymieniono m.in. urząd pocztowy, a także szkoła (przed I wojną światową jedna z trzech największych w powiecie limanowskim). Wśród omówionych wydarzeń społeczno-politycznych jakie miały miejsce na Rynku została przypomniana m.in. wizyta prezydenta II RP Ignacego Mościckiego w lipcu 1929 r. Wspomnienie tego wydarzenia było

dobrym pretekstem do przypomnienia roli Związku Strzeleckiego w Tymbarku przed I wojną światową oraz w okresie międzywojennym.

Uczestnicy spaceru udali się następnie dalej w kierunku klasycystycznego kościoła parafialnego pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. O wnętrzu świątyni pasjonująco opowiedział ks. dr Jan Banach, proboszcz tymbarskiej parafii. Przed kościołem prowadzący Michał Wójcik zwrócił jeszcze uwagę na odnowioną kapliczkę św. Floriana i był to także pretekst, by opowiedzieć o skutkach pożarów, które nawiedzały miejscowość w XIX w.

Następnym przystankiem była neogotycka kaplica Myszkowskich. Jej walory estetyczne wraz z detalami architektonicznymi omówił prowadzący Wójcik oraz ks. Proboszcz. Miejsce to jest szczególnym reliktem dawnego cmentarza, zaś nowy – znajdujący się w niewielkim oddaleniu – stanowi ważną nekropolię na której pochowano inż. Józefa Marka oraz symbolicznie upamiętniono kpt. Tadeusza Paolone. Na wymienionych nagrobkach uczestnicy spaceru złożyli znicze, a prowadzący o podsumował obie biografie.

W dalszej kolejności spacerowicze odwiedzili cmentarz wojenny nr 365 – miejsce spoczynku żołnierzy poległych w bitwie pod Limanową, której znaczenie militarne i polityczne zostało wyjaśnione w tym miejscu.

Ostatnim przystankiem, już po drugiej stronie rzeki Łososina, był tzw. Tymbark „przemysłowy”, w której to części miejscowości zlokalizowano zakłady przemysłowe (m.in. tartaki) czy spółdzielnie (m.in. mleczna i owocarska). Prowadzący przedstawił krótkie zestawienie statystyczne rzemieślników i kupców w Tymbarku oraz przypomniał znaczenie gospodarcze linii kolejowej i losy samego dworca kolejowego do zakończenia II wojny światowej.

W spacerze wzięło udział ponad 40 osób. Na zakończenie spaceru

uczestnicy otrzymali pamiątkowe gadżety.

Cykl tegorocznych Spacerów Historycznych w ramach realizacji zadania publicznego pn. „Dbamy o Polskę w Powiecie Limanowskim” rozpoczął się 25 maja br. w Niedźwiedziu. Uczestnicy pierwszego spaceru mieli okazję dowiedzieć się wielu ciekawych wiadomości dotyczących miejscowego życia gospodarczego na przełomie XIX i XX wieku.

Spotkanie poprowadzone przez Michała Wójcika rozpoczęło się pod pomnikiem Władysława Orkana. Omówione zostały okolice rynku – kaplica św. Sebastiana i cmentarz oraz staropolska proveniencja układu urbanistycznego. Prowadzący przypomniał, że utworzona w 1934 r. gmina Niedźwiedź – oprócz Koniny, Niedźwiedzia, Podobina i Poręby Wielkiej – początkowo obejmowała swoimi granicami także Lubomierz i Olszówkę (obie wsie należą obecnie do gminy Mszana Dolna).

W opowieści o życiu o życiu gospodarczym gminy Niedźwiedź nie mogło zabraknąć tematu jarmarków i tartaków (w szczególności należących do rodziny hr. Wodzickich), które w tym czasie były najważniejszą gałęzią gospodarczą regionu. W pobliżu ośrodka zdrowia poruszone zostały sprawy demografii, świadomości higienicznej i położnictwa na początku XX w., a w pobliżu budynku starej Kolonii – założonemu na początku XX w. Towarzystwu Kolonii Wakacyjnych. Obiekt ten jak i instytucja,

miały stać się dla okolicy ważnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi– doprowadzono tam wodociągi, a na przełomie lat 20. i 30. wybudowano basen. W 1927 r. odbył się w Kolonii jubileusz pracy twórczej Władysława Orkana. Miejsce służyło bowiem poza sezonem wakacyjnym jako nieformalny dom kultury.

Otwierająca tegoroczny cykl spacerów historycznych wędrowka zakończyła się w parku dworskim im. hr. Wodzickich, gdzie prowadzący przybliżył postać Juliana Zapały ps. „Lampart” (1904–1964), urodzonego w Niedźwiedziu (i pochowanego na miejscowym cmentarzu) – kapitana artylerii Wojska Polskiego, a następnie współorganizatora ruchu oporu w Gorcach podczas okupacji niemieckiej.

Zadanie pn. „Dbamy o Polskę w Powiecie Limanowskim” sfinansowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

źr. Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Limanowskiego